

POLICY UPDATE

March 2015 | GPoT PU No 9

İSRAİL SEÇİM SONUÇLARI VE TÜRKİYE

MUHAMMED AMMASH

GİRİŞ

İsrail'de 17 Mart 2015 tarihinde gerçekleştirilen parlamento seçimlerinin kazananı önceki iki hükümetin de başında olan Binyamin Netanyahu oldu¹. Seçim gününe kadar yapılan bütün tahmin ve değerlendirmeler Netanyahu'nun ikinci olacağı yönündeydi ve seçim gecesi diğer partilerin liderleri de zafer konuşmalarını yaptılar. Ancak 18 Mart sabahı resmî sonuçların açıklanması ile birlikte Netanyahu'nun zaferi kesinleşmiş oldu.

Seçimlerde oyların yüzde 23.4'ünü almayı başaran Netanyahu 120 üyeli İsrail Parlamentosu Knesset'te 30 koltuğa sahip olurken, seçimlerin ikincisi olan Isaac Herzog ve Tzipi Livni liderliğindeki *HaMahane HaZioni* (Siyonist Birlik) oyların 18.67'siyle 24 koltukla temsil hakkına kavuştu².

Meclisin üçüncü büyük partisi ise seçimlerin ilgi odaklarından biri olan ve çoğunlukla İsrailli Arapları temsil eden Birleşik Liste oldu. Seçim sonuçlarına bakıldığında 4 sol parti temsil hakkı elde ederken sağ kanattaki partilerin sayısı 6 oldu. 120 üyeli Knesset'te ortaya çıkan tabloda sağ kanattaki partilerin toplam koltuk sayısı koalisyon kurulması için gerekli olan 60 üyeyi geçerken Birleşik Liste'yle birlikte sol partilerin toplam üye sayısı 53'te kaldı.

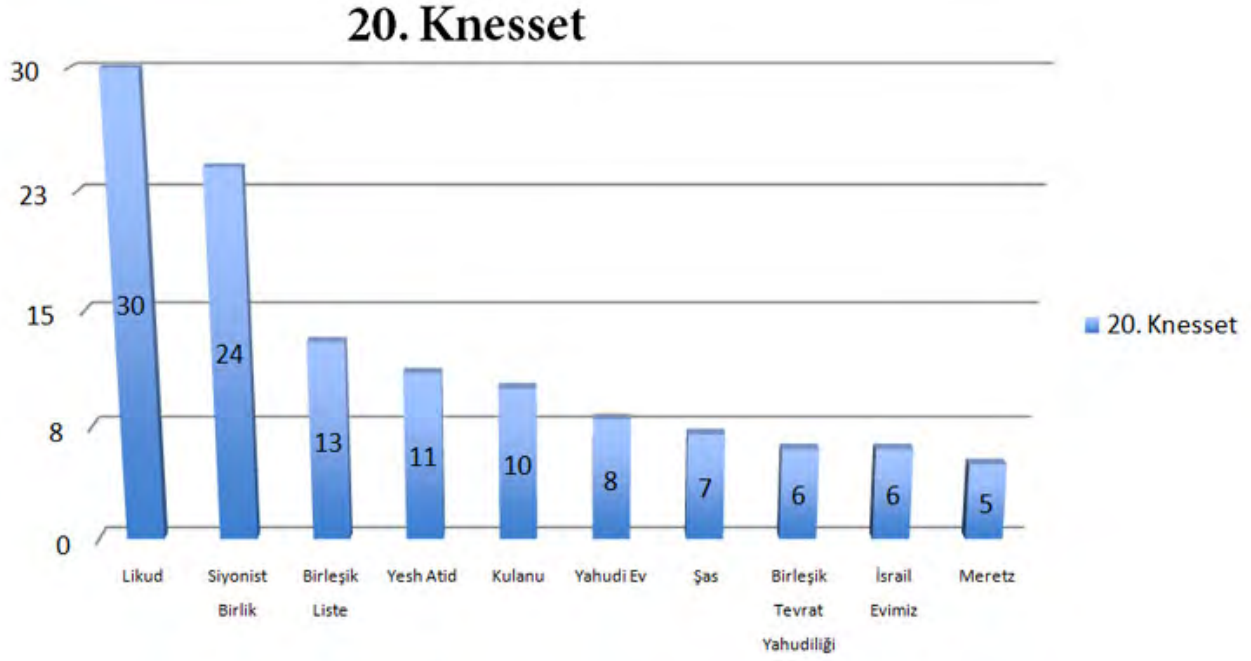
Olağan şartlarda bundan sonraki süreçte Cumhurbaşkanı, siyasi partilerin temsilcilerinin önerilerini dikkate alarak gerekli sayıyla koalisyon oluşturabilecek güçlü adaya hükümet kurma görevini verir. Bu seçenekler arasında en yüksek oyu almayan parti liderine bu görevin verilebileceği gibi en çok oyu olan iki partiden ulusal birlik hükümeti kurulması da talep edilebilir.

Ancak seçim zaferinden sonra Netanyahu'nun sağ partilerin desteğiyle "millî" bir hükümet kuracağına sinyallerini vermesiyle ve SB lideri Herzog'un en gerçekçi seçeneğin ana muhalefet görevini üstlenmek olduğunu açıklamasıyla ulusal birlik hükümeti seçeneği elenmiş gibi gözüküyor³. Önümüzdeki yaklaşık bir aylık süre içinde Netanyahu liderliğinde kurulacak olan hükümet büyük olasılıkla merkez ve aşırı sağ partilerin desteğiyle ve yapılacak müzakerelerin sonucunda oluşacaktır.

¹ [Israel's Benjamin Netanyahu: Commando turned PM.](#)

² [Resmi sonuçlar için bkz.](#)

³ [Herzog: The opposition is the Zionist Union's only realistic option](#)

Tablo 1: 20.Knesset Seçim Sonuçları

TÜRKİYE AÇISINDAN SONUÇLARIN ANLAMI

Sağ koalisyonun başa geçecek olması Türkiye-İsrail ilişkileri açısından da önem teşkil ediyor. Zira seçimden bir gün önce iktidarını sürdürmesi durumunda Filistin devletinin kurulmasına izin vermeyeceğini belirten Netanyahu seçim esnasında yayınladığı kısa görüntüde de seçmenlerine, oy kullanan İsraili Arapları hedef göstererek sandıklara gitme çağrısında bulundu.

Netanyahu'nun bu söylem ve eylemleri sağ kanattaki oyları toplama gayreti kapsamında olsa da, iktidarda bulunduğu son 6 yılda Filistin meselesi konusunda olumlu gelişmeler yaşanmadı. Yahudi yerleşimlerin sayısı arttı⁴, Gazze Şeridi'nde alternatif çözümler üretilmedi tersine iki kez binlerce cana mal olan savaşlara gidildi ve Batı Şeria'nın işgalini sonlandırmaya yönelik herhangi bir adım atılmadı.

Aynı zamanda hükümetin feshedilmesine yol açan süreçte Netanyahu İsrail'in Yahudi bir devlet olarak tanımlanmasını öngören yasa tasarısında ısrarcı oldu. Bütün bu etmenler göz önüne alındığında Netanyahu'nun ve sağ partilerin tutumları bölgede iki devletli çözüm arayışlarını zorlaştırmakta ve dolayısıyla İsrail'le ilişkisinde böyle bir çözümü ön planda tutan Türkiye ile ilişkilerin yakın süreçte normalleşmesi umutlarını azaltmaktadır.

“ Bütün bu etmenler göz önüne alındığında Netanyahu'nun ve sağ partilerin tutumları bölgede iki devletli çözüm arayışlarını zorlaştırmakta ve dolayısıyla İsrail'le ilişkisinde böyle bir çözümü ön planda tutan Türkiye ile ilişkilerin yakın süreçte normalleşmesi umutlarını azaltmaktadır. ”

Öte yandan İsrail'de aynı zamanda gelir dağılımındaki eşitsizliğin ve hayat pahalılığının artması Filistin meselesinin dışında ana gündem maddelerini oluşturan konular arasında. Bu sorunların

⁴ Bu konuda detaylı bilgi için bkz.

1) [Settlements and the Netanyahu Government](#)

2) [Netanyahu Established 20 New Settlements](#)

AMMASH | İSRAİL SEÇİM SONUÇLARI VE TÜRKİYE

temel kaynaklarından biri de Filistin meselesine bağlı olarak devlet bütçesinin önemli kısmının güvenlik ve yeni yerleşim yerlerinin inşasına ayrılmasıdır. Önümüzdeki süreçte muhalefetin ve koalisyon ortaklarının bu konuda güçlü bir tutum sergilemesi Netanyahu'yu Filistin konusunda politika değişikliğine zorlayabilir.

Ayrıca Netanyahu'nun Filistin sorununa yaklaşımında uluslararası aktörlerin baskısıyla yeni gelişmeler yaşanabilir. Zira Filistin yönetiminin Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne başvurusunun kabul edilmesi, Avrupa Birliği ülkelerinin Filistin'i tanımaya yönelik adımları ve Netanyahu'nun politikaları karşısında ABD'nin önümüzdeki süreçte nasıl bir tavır izleyeceği^{5 6} bu konuda yeni gelişmelere yol açabilir.

NE OLMUŞTU?

2014'ün Aralık ayında alınan erken seçim kararının temelinde koalisyon hükümeti üyelerinin arasındaki anlaşmazlıklar yatıyor. Netanyahu, politikalarını eleştiren merkez partilere mensup Yair Lapid ve Tzipi Livni'yi görevden aldıktan sonra yaşanan krizde meclisten erken seçime gidilmesini talep etti⁷.

Sol kanatta yer alan partiler, Netanyahu'nun yeni yerleşim bölgeleri inşa etmeye yönelik politikalarının yanı sıra ülke ekonomisinin yönetimini sık sık eleştiriyordu. Bakanlar Netanyahu'nun özellikle başarısızlığa uğrayan Filistin'le müzakerelerin ardından İsrail'i uluslararası alanda yalnızlaştırdığı ve eleştirilere maruz bıraktığını savunuyordu.

Diğer yandan Dışişleri Bakanı Liberman ve Başbakan Netanyahu tarafından desteklenen Yahudi Devleti yasa tasarısına da itirazlar da tansiyonun yükselmesine neden oldu⁸. Söz konusu tasarı, İsrail devletinin Yahudi karakterinin tanınmasını; İsrail'in Yahudilerin ulusal anavatanı olarak kabul edilmesini; Yahudi hukukunun yasamada temel alınmasını ve Arapçanın resmi dil olmaktan çıkarılmasını öngörüyordu. İsrail demokrasisine zarar vereceği ve azınlıkları dışlayacağı düşünülen tasarı kabinede anlaşmazlıklara yol açarken ABD'nin eleştirilerine de maruz kaldı⁹.

Ülkenin seçim sürecine girmesiyle İsrail genelinde yönetimi değiştirmeye yönelik kampanyalar ve hareketler başlatıldı. Netanyahu karşıtlığının gözle görülür şekilde artması ve seçim anketlerinin partiler arasında başa baş bir mücadeleyi yansıtmaması 17 Mart seçimlerinde değişimin yaşanacağı algısını yaratmıştı.

KNESSET PROFİLİ

Sağ Partiler

Likud: Son iki dönemdir hükümetin başında olan Likud merkez sağda yer alan Siyonist bir partidir. İsrail'in altıncı Başbakanı Menachem Begin tarafından 1973'te kurulan parti 1977 seçimlerinde iktidara gelen ilk sağ kanat parti oldu. 1996, 2009 ve 2013 seçimlerinin ardından dördüncü kez

⁵ [Obama criticises Netanyahu's 'divisive rhetoric'](#)

⁶ [U.S. 'to reevaluate' backing for Israel at U.N.](#)

⁷ [Netanyahu Fires Ministers and Calls for Elections](#)

⁸ [Coalition in turmoil after cabinet approves controversial 'Jewish state bill'](#)

⁹ [U.S. responds to 'Jewish nation-state' bill: Israel must stick to its democratic principles](#)

AMMASH | İSRAİL SEÇİM SONUÇLARI VE TÜRKİYE

Başbakanlık görevini yürütecek olan Binyamin Netanyahu bu konumda olan ilk ve tek siyasetçi. Söylemleri ve icraatına bakıldığında ise İsrail'in güvenliği odaklı politika izleyen Başbakan ve partisi son seçim sürecinde de İran tehdidi, Hamas ve İŞİD gibi konulara ağırlık veren bir kampanya yürüttü.

Özellikle Batılı ülkelerin son zamanlarda Filistin devletini tanıma sürecinde adımlar atmaya başlamasıyla bu konudaki tutumunu seçime bir gün kala yineleyen Netanyahu, "benim gözetimimde Filistin devleti kurulmayacaktır" sözleriyle bu konudaki tutumunu yineledi. Bu sözler her ne kadar sağ oyları toplamaya yönelik olsa da ve seçimlerin ardından Başbakan sözünü geri alsa da 6 yıllık iktidarı süresince Filistin meselesine yönelik olumlu bir adım atmadığı ortada.

2012 ve 2014'te yaşanan ve binlerce insanın ölümüne yol açan Gazze savaşları ve 2010'da yaşanan Mavi Marmara olayı yine bu dönemde gerçekleşmiş ve Türkiye ile siyasi ilişkilerin kopmasına yol açmıştı.

Kulanu: İsmi "Hepimiz" anlamına gelen parti 2014'ün Kasım ayında Moshe Kahlon tarafından kuruldu ve ilk kez seçimlere girdi. Seçimlerde beşinci parti olan Kulanu, Knesset'te 10 koltukla temsil edilecek ve önümüzdeki haftalarda kurulacak hükümet açısından kilit rol oynuyor¹⁰. Geçmiş hükümette Sosyal Yardımlaşma ve Hizmetler Bakanlığı görevini yürüten eski Likud üyesi Moshe Kahlon daha çok sosyal ve ekonomik konulara ağırlık veriyor.

HaBayit HaYedudi: Yeni parlamentonun küçük partilerinden biri olan ve adı 'Yahudi Ev' anlamına gelen Siyonist ve dinci Yahudi bir parti. Bir önceki hükümette Ekonomi Bakanlığı'nın başında yer alan parti lideri Naftali Benet, büyük olasılıkla yeni kurulacak hükümetin de ortaklarından biri olacak.

Shas: Sefarad Yahudilerin partisi olan ultra-Ortodoks parti 7 üye tarafından temsil edilecek.

Birleşik Tevrat Yahudiliği: Laikliğe karşı olan diğer bir ultra-Ortodoks parti olarak 6 koltuk kazandı.

Yisrael Beiteitu: "İsrail Evimiz" partisi 2013 seçimlerine Likud ile aynı listede girmiş ve lideri Avigdor Liberman Dışişleri Bakanlığını yönetiyordu. Milliyetçi-Siyonist ve Seküler bir parti olan İsrail Evimizin tabanını genelde Rus ve Sovyet topraklarından göçen İsraililer oluşturuyor. 6 üye kazanan partinin lideri genelde özellikle Arap vatandaşlara ve Filistinlilere karşı ırkçı söylemleriyle tanınmakta. Filistin ile barış sürecine yönelik arasında İsrail'deki Arapları ve topraklarını Filistine devrederek tamamıyla Yahudi bir devlete kavuşmak vardı.

Sol Partiler

Siyonist Birlik (SB): Seçimlerde ikinci olan Siyonist Birlik veya Siyonist Cephe, **İsrail İşçi Partisi** ve **Hatnuah** (Hareket) tarafından seçim kararının alınmasının hemen ardından kuruldu. Partinin başında İşçi Partisi lideri Isaac Bougie Herzog ve Hatnuah lideri Tzipi Livni yer alıyor. İşçi Partisi önceki parlamentoda ana muhalefet partisi konumundayken Hatnuah 19. Hükümetin koalisyon ortaklarından biriydi. Bloğun iki lideri seçimleri kazanmaları durumunda dönüşümlü olarak başbakanlık görevini yürüteceklerdi.

İşçi Partisi'nin geçmişteki liderleri arasında Oslo sürecinde Filistinlilerle birçok anlaşma imzalayan ve

¹⁰ [After Netanyahu's magic act, the cards are now in Kahlon's hand](#)

sürecin sonunda aşırı sağcı bir İsraili tarafından katledilen Başbakan Yitzhak Rabin, eski Başbakan ve Cumhurbaşkanı Shimon Peres, ve eski Başbakan Ehud Barak gibi isimler yer alıyor. Hatnuah'ın lideri Tzipi Livni ise önceki hükümette Adalet Bakanlığı'nın başında yer alıyordu ve Netanyahu ile yaşadıkları anlaşmazlık üzerine görevden alınmıştı.

Şu an sol kanatın en büyük temsilcisi olan SB seçim sürecinde İsrail'de pahalılığın artması ve gelir dağılımındaki eşitsizlik gibi sosyo-ekonomik konulara değinerek kampanyasını yürüttü. Filistin meselesinde ise müzakerenin devamını savunan parti Netanyahu döneminde gerileyen Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri ile ilişkileri düzeltmeyi hedefliyordu. Ancak yapılan yorumlara göre Filistin'le ilgili somut bir yaklaşım sergilememesi ve işgale alternatif sunamaması SB'nin seçimleri kaybetmesinde önemli rol oynadı¹¹. Aynı zamanda son seçim anketlerinin SB'yi birinci parti göstermesine rağmen ve ülkede yükselen bir Netanyahu karşıtlığının olmasına rağmen seçimlerden kısa bir süre önce oluşturulmuş olması parti için bir dezavantaj teşkil etmiştir denilebilir.

“ Aynı zamanda son seçim anketlerinin SB'yi birinci parti göstermesine rağmen ve ülkede yükselen bir Netanyahu karşıtlığının olmasına rağmen seçimlerden kısa bir süre önce oluşturulmuş olması parti için bir dezavantaj teşkil etmiştir denilebilir.

Yesh Atid: “Gelecek Var” Partisi liberal ve merkezde yer alan bir parti. Eskiden gazeteci olan partinin lideri ve kurucusu Yair Lapid geçmiş hükümette Maliye Bakanıyken koalisyonunda olduğu Netanyahu ile yaşadığı anlaşmazlık sonucu görevden alındı. Yeni mecliste üye sayısı düşen parti beklendiği gibi muhalefette yer alacağını duyurdu.

Meretz: Knesset'in en küçük partisi olan Meretz 5 koltuğa sahip oldu. Yeni tabloda kadın temsilci sayısının erkek sayısını geçen (3-2) tek parti olan Meretz, Sosyal Demokrat sol bir parti. Azınlık hakları, toplumsal cinsiyet ve inanç özgürlüğü gibi konulara odaklanan Meretz İsrail-Filistin meselesinde de iki devletli çözümün önde gelen savunucularından.

Birleşik Liste: Seçimlerden üçüncü büyük parti olarak çıkan Birleşik Liste, İsraili Arapları temsil eden dört partinin bir araya gelmesiyle oluştu. Bu partiler; **1. Hadash** (Barış ve Eşitlik için Demokratik Cephe) – Arap ve Yahudi siyasetçilerden oluşan komünist bir parti. **2. Balad** (Ulusal Demokrat İttifak) – Arap milliyetçisi, Laik ve anti-Siyonist bir siyasi oluşum. **3. Ra'am** (Birleşik Arap Listesi) İslamcı Arapları temsil eden bir parti. **4. Ta'al** (Değişim için Arap Hareketi) – yine İsraili Arapları temsil eden Laik ve anti-Siyonist bir parti. Partinin başında aynı zamanda Hadash'ın lideri olan Ayman Odeh yer alıyor.

Son seçimlere kadar farklı görüşleri temsil eden ayrı partilerle seçime giren Arap azınlık seçim barajının Avigdor Liberman girişimiyle 3.25'e yükseltilmesiyle seçimlere ortak liste halinde girme kararı aldı. Ortak amaç için hareket etme kararı alan siyasetçilerin aynı zamanda Arap vatandaşların sandığa gitme oranını artırmayı hedefledi. Nitekim geçmişte çoğu İsrail vatandaşı Filistinli Arap partiler arasında birlik olmadığı için oy kullanmadı. İsrail siyasetinde yeni bir coşku yaratan partinin bu birliği devam ettirip ettiremeyeceği ve üçüncü büyük parti olarak İsrail siyasetinde ne kadar etkili olacağı geleceğin merak edilen soruları arasında yer alıyor.

¹¹ [Zionist Union's occupation ostrich policy was a major factor in its defeat](#)

Muhammed AMMASH Küresel Siyasal Eğilimler Merkezi'nde (GPoT Center) Proje Asistanı olarak çalışmaktadır. İsrail Hayfa Üniversitesi Barış ve Uyuşmazlıkların Yönetimi Yüksek Lisans programından 2014 yılında mezun olmuştur. Araştırma alanları arasında Türkiye-İsrail ilişkileri, Filistin Meselesi, Ortadoğu siyaseti ve uyuşmazlıkların çözümü gibi konular yer almaktadır.

Global Political Trends Center (GPoT Center) is a nonprofit, nonpartisan research institution established under the auspices of Istanbul Kültür University in 2009.

GPoT Center was founded with the aim to support reconciliation and non-violent solutions to international as well as domestic issues through dialogue. Our mission is to contribute to stability, democratization and peace through organizing multitrack diplomacy meetings, conducting innovative and independent research, and encouraging informed debates in the media on key issues affecting Turkey and the world.

GPoT Center serves as a platform for the free exchange of views and information on political, social and economic matters concerning a variety of parties and segments of society. We aim to achieve our mission by routinely bringing together opinion leaders, government officials, policy makers, analysts, scholars, experts and members of the media from Turkey and abroad.

Our publications can be downloaded from our website for free. They are also accessible through online libraries worldwide, such as the International Relations and Security Network in Zurich, Europe's World in Brussels, and Columbia University Press in New York. Additionally, you can find our books on Google Books and Amazon Kindle.

CONTACT DETAILS

Global Political Trends Center (GPoT)

Istanbul Kültür University
Atakoy Campus, Bakirkoy
34 156 Istanbul, Turkey

www.gpotcenter.org

info@gpotcenter.org

Tel: +90 212 498 44 76/65

Fax: +90 212 498 44 05